

*POMNIKI
ŚWIAĐKAMI
HISTORII*

Krężnica Jara, jak tysiące innych miejscowości, ma swoje dowody tragicznej historii. Do nich należą krzyże, pomniki i groby poległych w walce o wolność Ojczyzny. Szczególną opieką otoczone są groby Patronów Szkoły, a wśród nich Krzysztofa Golińskiego, miejsce egzekucji 25 mieszkańców wsi Makoszka i Plebania Wola 22VII 1944r., miejsce katastrofy kolejowej z 21/22VII 1944r. oraz wspólna mogiła na miejscowym cmentarzu.

**Przy pomniku
w różne rocznice
i święta stały warty
harcerzy. Odbywały
się też alerty
i składano przy nim
przysiężenia
harcerskie**

Wyżej prezentowany pomnik wzniesiono z inicjatywy mieszkańców Krężnicy i powiatu lubelskiego.

Pani Marianna Wilczek nieodpłatnie przekazała część swojej łąki pod jego budowę.

Wojsko przetransportowało gładz z pola Jakuba Burzaka.

Odsłonięcia pomnika dokonano 3 IX 1963 r.

RADA OCHRONY
POMNIKÓW WALKI I MĘŻYSTWA

GŁÓWNA KWATERA
ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

n a d a j a
tytuł i odznakę
OPIEKUNA MIEJSC PAMIĘCI NARODOWEJ

*Dla Drużyny Har. i Łucz.
przy Szkole Podstawowej
w Krężnicy Jarnej.*

Naczelnik
Związek Harcerstwa Polskiego

hr. Włodzisław Ewel

Przewodniczący Prezydium Rady
Ochrony Pomników Walki i Męstwa

Janusz Włodarczyk

OPIEKUN
MIEJSC
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Warszawa, 9 maja 1966 roku

Dyplom potwierdzający nadanie odznaki Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej dla drużyny harcerskiej i zuchowej działającej przy Szkole.

27 V 1986 roku w Krężnicy Jarej realizowano jeden z odcinków programu historycznego „Blizny na ziemi polskiej”. Poświęcony był tragicznym wydarzeniom z lipca 1944 roku i dowódcy 14 Placówki AK w Krężnicy Krzysztofowi Golińskiemu i innym partyzantom. Mówili o tym mieszkańcy wsi, między innymi pani Łucja Niedźwiecka-Krasula, była sanitariuszka tejże Placówki. Film emitowano w I programie telewizji polskiej 14. 06. 1986 roku o godzinie 13.15.

Krzynica 1986.05.27.

Z podziękowaniem za pomoc
w realizacji programu historycznego
o "bliźnady na ziemi polskiej"

Acele Sawicki

Naczelna Redakcja Programów Wojskowych TVP
os. kolektory OTV - Lublin

M. Murko

M. Wrotek

Ch. Szpakowski

(zaplanowany na program: 14.06.1986. pr. I godz. 13¹⁵)

^{Wiersz}
Krzynica Krzyż

[Signature]
[Signature]

KOMITET DO SPRAW RADIA I TELEWIZJI
PAŃSTWOWA JEDNOSTKA ORGANIZACYJNA
„POLSKIE RADIO I TELEWIZJA”
NACZELNA REDAKCJA
PROGRAMÓW WOJSKOWYCH TV
Skrytka pocztowa p. 35
00-950 Warszawa, ul. J. P. Woronicza 17
Tel. 47-62-42
(2)

Opłata pocztowa
zryczałtowana

Dyrektor

Szkoły Podstawowej

Krzynica Jars

20-001 woj. lubelskie

Wpis dokonany w księdze
pamiątkowej Szkoły.

Nie tylko II wojna światowa pozostawiła „krwawe blizny” na krężnickiej ziemi. W czasie I wojny światowej działania wojenne również przetoczyły się przez Krężnicę. Polegli Polacy, Rosjanie, Austriacy. Odnaleźli wieczny pokój we wspólnej mogile. Jej symbolem jest krzyż stojący po lewej stronie drogi prowadzącej z Lublina do Krężnicy.

Kolejnymi świadkami historii są: metalowy krzyż i obelisk postawiony przy drodze do Lublina. Krzyż metalowy został postawiony przez mieszkańców wsi, dzięki wielkim staraniom pani Marianny Wilczek, w 1974 roku w miejscu egzekucji mężczyzn z powiatu parczewskiego z 22 VII 1944 roku. Widnieje na nim tablica z inskrypcją: „JEZU UFAM TOBIE NA PAMIĄTKĘ POLEGŁYM RODAKOM HOŁD SKŁADAJĄ RODACY” . Staął on w miejsce dębowego przywiezionego zaraz po wojnie przez mieszkańców Makoszek i Plebanii Wola. Ten drewniany przeniesiono na wspólną mogiłę na parafialny cmentarz.

JEZU
UPAM TOBIE
NA PAMIATKIE
TU POLEGLYM
W DNI 10.07.1914
HOLD
SKLADAMY
GODADY!
1914-1918

Na głazie postawionym w 1963 roku umieszczono w ostatnich latach tablicę z nazwiskami Polaków rozstrzelanych na rozkaz Niemców. Ustawiono też pięknego orła z rozpostartymi skrzydłami. Jest to dzieło rzeźbiarza z Bełżyc pana Witolda Marcewicza. Odsłonięcia nowej wersji pomnika dokonano 17 V 2007 roku.

W TYM MIEJSCU
 DNIA 22 LIPCA 1944 R
 PRZEZ HITLEROWSKICH
 OPRAWCÓW
 ZOSTALI ROZSTRZELANYCH
 25 WIEZNIÓW POLITYCZNYCH
 WALECZĄCYCH O WOLNOŚĆ
 NARODU POLSKIEGO
 CZĘŚCIĄCH PAMIĘCI

Spis imion
 Mieszkańcy wsi Plebania Wola i Makoszka
 gm. Dębowa Kłoda pow. Parczewo

Franciszek Banach	lat 30	Jon Pula	lat 27
Jan Banach	lat 20	Władysław Pula	lat 24
Piotr Bzoma	lat 19	Władysław Rejniak	lat 42
Stanisław Czech	lat 36	Michał Sidoruk	lat 44
Ludwik Dudziński	lat 48	Jan Sutryk	lat 36
Wiktor Dudziński	lat 32	Władysław Szymczyk	lat 27
Ludwik Fiksiewicz	lat 18	Jan Tchórz	lat 35
Józef Michalski	lat 18	Seweryn Tchórz	lat 46
Ludwik Michalski	lat 49	Bronisław Trubalski	lat 36
Tomasz Mika	lat 56	Piotr Walencysz	lat 43
Leon Ostrowski	lat 48	Aleksander Wrzeszcz	lat 33
Witold Paulowski			

gm. Dębowa Kłoda
 Wskazanie i wykonanie w 2006 r.

Na cmentarzu parafialnym pochowano we wspólnej mogile ofiary katastrofy kolejowej i tych rozstrzelanych, których ciał nie zabrano do rodzinnych grobów. Na tej mogile pierwotnie postawiono drewniany krzyż z napisem: „Tu spoczęli na wieki zabici przez Niemców dnia 22 lipca 1944 roku 25 mężczyzn z parafii Parczew i inni”. W 1974 roku dębowy – przeniesiony spod pomnika. Staraniem byłych żołnierzy AK, mieszkańców Krężnicy i powiatu parczewskiego wybudowano pomnik nad tą zbiorową mogiłą, który uroczyście odsłonięto 7 VI 1998 roku. Obok tej kwatery stoi indywidualny pomnik kamienny z napisem: „Tu spoczywa Maciek Łukaszewski syn Jana, inż. arch. z Warszawy. Żył lat 17 zginął wraz z kolegami dn. 22 lipca 1944 r.

TU SPOCZYWAJĄ
S.P.

ZAKŁADNICY Z OKOLIC PARCZEWA ROZSTRZELANI PRZEZ
NIEMCÓW W DNIU 22 LIPCA 1944 ROKU W KRĘZNICY JAREJ

ZAKŁADNICY POLEGLI W AKCJI DYWERSYJNEJ NA KOLEI
W KRĘZNICY JAREJ NOCĄ W DNIU 22 LIPCA 1944 ROKU

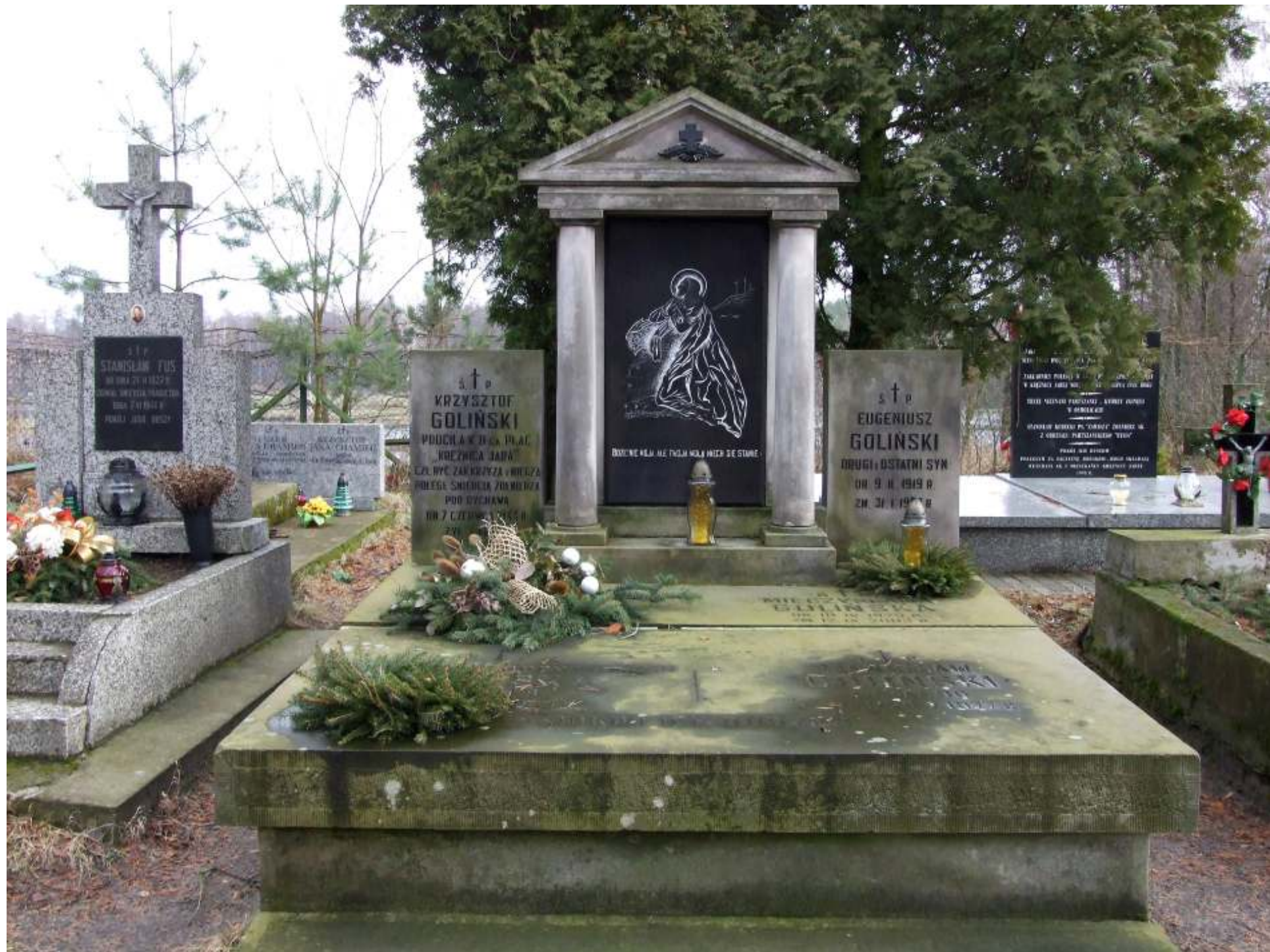
TRZEJ NIEZNANI PARTYZANCI, KTÓRZY ZGINĘLI
W OSMOLICACH

STANISŁAW KUBECKI PS. "ZAWISZA" ŻOŁNIERZ AK
Z ODDZIAŁU PARTYZANCKIEGO "RYSIA"

POKÓJ ICH DUSZOM
POLEGLYM ZA OJCZYZNĘ RODAKOM, HOLD SKŁADAJĄ
WETERANI AK I MIESZKAŃCY KRĘZNICY JAREJ
1998 R.

**Na cmentarzu znajdują się także groby
Patronów Szkoły.**

**Do nich należą: Krzysztof Goliński
pseudonim „Mir”, „Jarski”, podchorąży
Armii Krajowej, dowódca 14 Placówki AK
Krężnica Jara, zginął nocą z 6 na 7 czerwca
1944 w bitwie pod Bychawą, miał 23 lata.
Razem z nim poległ szeregowy
Stanisław Fus z Krężnicy Jarej, miał 17 lat.**

ś p
STANISŁAW TUS
UR. 20.11.1927
ZM. 05.03.1982
POKOJÓW 1004

ś p
KRZYSZTOF
GOLINSKI
PODCHAŃCZAK
"KREZNA JADA"
CZ. RYC. ZAKRZYŻA
POLEGA ŚMIECZKA
POD OCHLANĄ
DN. 7 CZERWCA 1958 R.

BOŻYCE NAMA ALI TYSIA NAMA NIEC DE STARE

ś p
EUGENIUSZ
GOLINSKI
DRUGI OSTATNI SYN
DN. 9.11.1919 R.
ZM. 31.1.1978 R.

ś p
ZAKŁADNIK PRACZY
W KATEDRZE
TĘŻ "MISIAJ POCIOŁAJ"
W OBRĘBACH
WYKONANIE WYKONAJ
Z OBRĘBACH
PRACZY WYKONAJ
PRACZY WYKONAJ

Pomnik znajdujący się za torami upamiętnia katastrofę kolejową z 21 i 22 lipca 1944 roku, w której zginęło 25 osób. Partyzanci chcąc utrudnić Niemcom transport broni, amunicji i żywności na front, postanowili nocą wysadzić pociąg wojskowy. Nie przypuszczali, że Niemcy przypną przed lokomotywę tak zwane lory z piaskiem (rodzaj niezadaszonych wagonów towarowych) i posadzą na nich Polaków, którzy chcieli jechać w stronę Kraśnika.

W miejscu katastrofy dzięki staraniom miejscowego koła Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, a przede wszystkim jego prezesa pana Władysława Wójcika, przy poparciu władz stanął pomnik upamiętniający tę tragedię.

Odsłonięto go 16 X 2004 r.

М. ТИМ НЕВСКИЙ
18. 22.VII.1944
УМЕР 25.08.1944
ВОИНСКО-ИНЖЕНЕРНОЕ
УЧЕБНОЕ ОТЕЧЕСТВО
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ
ЦЕНТР ЗАЩИТЫ
НАСЕЛЕНИЯ
ПРИМОРСКОГО
РАЙОНА
В БИТЦЕ
ПРИКАЗЫВАЮЩИЙ
ПОСМЕРТНОМ УДЕЛЕ
ОБЛАСТНОГО РАЙОНА
АЛЕКСАНДР
2011

Opieka nad pomnikami i grobami poległych w walce za Ojczyznę stała się już od lat obowiązkiem uczniów Szkoły Podstawowej. Tradycją jest, że każdego roku 1 września, po rozpoczęciu nowego roku szkolnego, klasa szósta zapala znicze, składa kwiaty na pomnikach i grobach Patronów. Uczniowie sprzątaj ją wiosną, przed świętem Zmarłych lub innymi uroczystościami. Składają wieńce, kwiaty, zapalają znicze w czasie rocznic i świąt.

ST. JADWIGA
JAWA CHAMIEC
z Mierzejewskich
żona
ur. 17.04.1886 zm. 30.03.1995
Miłość, nadzieja, wiara, pokój.

JAWA CHAMIEC
ur. 17.04.1886 zm. 30.03.1995

Dziękujemy za uwagę